BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINF O'QITUVCHI KOLLABORATSIYA ORQALI O'QUVCHILARNING NUTQINI SHAKLLANTIRISHGA TAYYORGANLIKNI RIVOJLANTIRISH METODIKASI.

Otamurodova Dilfuza Otamurod qizi

Toshkent amaliy fanlar universiteti o‘qituvchisi

dilfuzaotamurodova0602@gmail.com

Annotatsiya: Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari o'quvchilarida hamkorlik ko'nikmalarini shakllantirishning ustuvor belgilari ko'rsatilgan. Talabalar o'rtasida ijodiy hamkorlik muammosi ko'plab mustaqil masalalarni o'z ichiga oladi va bir qator kontseptual qoidalar belgilanadi. Talabalarning ijodiy hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish bugungi kunning zarur ijtimoiy talablaridan biri bo'lib qolmoqda. Shuning uchun boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishning turli usullari ko'rsatildi. 4 K modelini o'z ichiga olgan hamkorlik orqali o'quvchilar nutqini rivojlantirish bo'yicha tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisi, o'quvchi, nutq, ravonlik, hamkorlik,

МЕТОДИКА РАЗВИТИЯ ГОТОВНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ К ФОРМИРОВАНИЮ РЕЧИ ПУТЕМ СОТРУДНИЧЕСТВА С БУДУЩИМ УЧИТЕЛЕМ НАЧАЛЬНОГО НАЧАЛА.

Отамуродова Дильфуза Дочь Отамурода

Преподаватель Ташкентского университета прикладных наук

dilfuzaotamurodova0602@gmail.com

Пояснение: Основная цель исследования – наблюдать за проявлением сотрудничества у учеников будущих учителей начальной школы. Проблема

творческого сотрудничества студентов включает в себя множество самостоятельных вопросов и дает ряд концептуальных подкреплений. Развитие творческого сотрудничества студентов остается одним из необходимых социальных требований современности. С этой целью были показаны различные методы развития проявления творческого сотрудничества у старшеклассников. Рекомендации по развитию речи учащихся, в том числе по модели 4К.

Ключевые слова: Будущие задачи, учитель третьего класса, ученик, речь, беглость, сотрудничество,

METHODOLOGY FOR DEVELOPING STUDENTS' READINESS TO FORM SPEECH THROUGH COLLABORATION BY FUTURE PRIMARY TEACHER.

Otamurodova Dilfuza Atamurod qizi

Teacher of Tashkent University of Applied Sciences

dilfuzaotamurodova0602@gmail.com

Annotation: The main objective of the study is to observe the manifestation of cooperation in students of future primary school teachers. The problem of creative cooperation between students includes many independent issues and provides a number of conceptual support. The development of students' creative cooperation remains one of the necessary social requirements of today. For this, various methods of developing the manifestation of creative cooperation in secondary school students were shown. Recommendations for the development of students' speech, including the 4 K model, are given.

Keywords: Future problems-third grade teacher, student, speech, fluency, collaboration,

Ta’lim sifatini oshirish nafaqat ko‘proq bilim va ma’lumot olish, balki tafakkurni rivojlantirish, katta axborot oqimidan kerakli narsani tezda tanlash, yo‘nalishni aniqlash, vaziyatni baholash, nostandart masalalarni hal etish ko‘nikma va malakalarini shakllantirishdir.

Zamonaviy mutaxassis bugungi kunda raqobatbardosh ta’lim bozorida o‘z o‘rnini topishi uchun ta’lim jarayonini yangicha yondashuv asosida tashkil etishi zarur. Ta'lim sifati, eng avvalo, o'quv jarayonining asosiy bo'g'ini sifatidagi o'quv materialini uning ob'ekti va predmetini o'zlashtirishga bog'liq. Bugungi kunda 4K modeli ta’lim sifatini oshirishda muhim o‘rin tutadi.

4K kontseptsiyasi odatda kognitiv, metakognitiv, ijtimoiy va hissiy sohalardagi vakolatlarni ifodalash uchun ishlatiladi. 4K hamkorlik, muloqot, tanqidiy fikrlash va ijodkorlikdir.

K yondashuvi, nomidan ko'rinib turibdiki, 4 tamoyilni o'z ichiga oladi:

Yangi model yaxshi ishlashi uchun qanday sharoitlar kerak? "4K" modeliga asoslangan innovatsion yondashuv maktablarda foydalanish uchun maxsus shartlarni talab qilmaydi.

Masalan, o‘quvchilar viktorina va mashqlar orqali tanqidiy fikrlash va muloqot ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Ta’lim muassasalarida bu usullar bilan ishlash uchun barcha sharoit yaratilgan.

Maqolani yozish jarayonida birinchi navbatda “hamkorlik” atamasining lug‘at ma’nosini izlashga qiziqdim. Men izlagan ma'lumotlarda "hamkorlik" atamasi men uchun va men tekshirmoqchi bo'lgan tadqiqot ishim uchun quyidagicha ta'riflangan: bu dastlab maqsad va vazifalarni belgilash va muammoning echimini topish uchun vosita sifatida foydalanishni anglatadi.

Agar “hamkorlik” deganda umumiy manfaatga erishish uchun ikki yoki undan ortiq kishilarning hamkorligi tushunilsa, unda...

Hamkorlik (lotincha com- "bilan" + laborare "ishlash", "ishlash" dan) - bu ikki yoki undan ortiq odamlar, tashkilot yoki tashkilotlarning bir vazifani bajarish yoki maqsadga erishish uchun birgalikda ishlash jarayoni. Hamkorlik hamkorlikka o'xshaydi.

Ayrim manbalarda “Hamkorlik” – (hamkorlik) – har qanday sohada umumiy maqsadlarga erishish uchun ikki yoki undan ortiq shaxslar yoki guruhlarning birgalikdagi faoliyati jarayoni bo‘lib, u bilim almashish, o‘qitish va kelishuvga erishish (konsensus) mavjudligi bilan belgilanadi.

Kollaboratsiya ta'limi usullari quyidagi besh xususiyatga ega:

1. O`quvchilar birgalikda, umumiy topshiriq yoki o`rganilgan faoliyat bo`yicha ishlaydilar, jamoaviy ish natijasida mavzu (material) yaxshi o`zlashtiriladi.

2. Talabalar 2-3 kishidan iborat kichik guruhlarda birgalikda ishlaydi.

3. Talabalar umumiy vazifalarni hal qilish yoki o'quv faoliyatini amalga oshirish uchun guruh tomonidan ishlab chiqilgan ijtimoiy qabul qilingan xulq-atvor mezonlariga amal qiladilar.

4. Talabalar mustaqillikka erishadilar. Ular umumiy vazifalarga yechim topishga muvaffaq bo'lishadi. O‘qituvchi o‘quv faoliyatini tashkil qiladi va tayyorlaydi, ularning talab darajasida sifatli bajarilishini ta’minlaydi, muloqot usullari va zamonaviy axborot texnologiyalaridan samarali foydalanishni tashkil etadi. Dars va topshiriqlar shunday tuzilganki, o‘quvchilar bir-biriga yordam berishi kerak.

5. O’quvchilarning ta’lim jarayonida mas’uliyati ortadi. Kooperativ ta'lim qanday boshlanadi? guruhdagi har bir sherik bilan birgalikda harakat qilish;

● berilgan topshiriqlarga jiddiy qarash va faol ishlash;

● hamkorlar bilan muloyim va do'stona muloqot;

● butun guruhning, shu jumladan sherikning yutuqlarini o'z yutug'i sifatida qabul qilish va birgalikda quvonish.

Birgalikda o'qitish talabaga nima beradi?

● o‘quvchining o‘quv jarayonini boyitadi, nutqini rivojlantiradi;

● o‘quvchilarni kognitiv ma’lumotlar bilan ta’minlaydi (atrof-muhit haqidagi bilimlar doirasini kengaytirish, kognitiv ehtiyojlarni rivojlantirishga qaratilgan ta’lim);

● o‘quvchilarni materialni o‘rganishga ishtiyoqini uyg‘otadi;

● o‘quvchilarning shaxsiy bilim va dunyoqarashini shakllantirish imkoniyatlarini kengaytiradi;

● ikki tomonlama axborot almashish samaradorligini oshiradi;

● o‘quvchilarni mustaqil hayotga tayyorlash uchun zarur bilimlarni beradi;

● turli madaniyat guruhlari va ijtimoiy-iqtisodiy darajalar o‘rtasidagi ijobiy o‘zaro munosabatlarga yordam beradi;

Hamkorlik shunday holatki, ta’lim jarayonining sub’ektlari hamkorlikda ishlaydi, do’stlik, o’zaro yordam, jamoa yuzaga chiqadi. Kooperativ ta'lim tushunchasi quyidagilardan iborat

● talaba bilan hamkorlik munosabatlari;

● o‘quvchida ijobiy hissiy qoniqish hosil qilish;

● maktab ta'limini muvaffaqiyatli amalga oshirish;

● muloqot va mehnat ko'nikmalarini shakllantirish;

● talabalarni birgalikda ishlashga va muvaffaqiyatga erishishga ishontirish;

● talabaga yordam berish g‘oyasi;

● har bir talaba dars ishida erkin ishtirok etish imkoniyatiga ega bo‘lishi kerak;

● rag‘batlantirish maqsadida o‘quvchilar mehnatini baholash. Kooperativ ta’lim texnologiyasi asosidagi darslarda bir qancha usullardan foydalanish mumkin.

"Hikoya" - o'qituvchi doskaga bir necha so'z yozadi. Masalan: Nafisa, soat, yomg'ir, kitob. O`quvchilar mustaqil ravishda shu so`zlar ishtirokida hikoya tuzadilar. Ularning so‘z boyligi ortishi bilan birga gaplarni to‘g‘ri tuzish, tovushlarni to‘g‘ri talaffuz qilish, ijodiy va mustaqil fikrlash ko‘nikmalari shakllanadi. O‘qituvchining vaqti-vaqti bilan faol ishtirokchilarni rag‘batlantirishi o‘quvchilarning o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshiradi va faollikka undaydi. Bu o‘yinlardan darsdan tashqari mashg‘ulotlarda, to‘garaklarda bemalol foydalanish mumkin.

"Qarama-qarshi so'zlar." Ushbu o'yin mantiqiy fikrlash va nutqni rivojlantirishga yordam beradi. O'yinni ham individual, ham guruh bilan o'ynash mumkin. O'yinning sharti quyidagicha: o'qituvchi bolaga yoki o'quvchiga so'z aytadi, o'quvchi bu so'zning ma'nosiga qarama-qarshi bo'lgan so'zni topib aytishi kerak. Masalan: katta - kichik, issiq - sovuq, achchiq - shirin, qorong'i - yorug', keng - tor, uzoq - yaqin va hokazo.Odatda, bolalar o'yin boshida biroz qiynaladi, aytilgan so'zga javoban Antoniy so'z bilan emas, balki sinonim bilan javob beradi, masalan: katta - baland, uzun - uzoq. Ammo o'ynang, mohiyatini tushunganingizdan so'ng, talabalar yaxshi o'ynashadi. O‘yinni bir necha marta o‘ynagach, o‘quvchilar mavhum tushunchalarni oson tushunib, javob bera oladilar, o‘quvchilarning nutqi ham yaxshilanadi, masalan: tez – dangasa, mehnatkash – dangasa kabi so‘zlarga tezda javob topa oladi.

"To'rtinchisi juda ko'p." Ushbu o'yin grafiksiz o'ynaladi. O‘quvchi yoki bolaga bir guruhga mansub uchta predmetning, ikkinchi guruhga mansub bir predmetning nomi aytiladi. Masalan: atirgul, nilufar, binafsha, qo`ziqorin. Talaba ularning ko'pini aytganidan so'ng, undan o'z fikrini asoslashni so'rash kerak. Bu o'yinlar

o'quvchilarning fikrlashlarini rivojlantirishga yordam beradi va nutqini rivojlantirishga yordam beradi.

Adabiyotlar:

1. Q. Qosimova, Safo Matchonov... Ona tili o‘qitish metodikasi Toshkent 2007 y.

2. Obrazovanie: odnim bolshe, drugim menshe? (2017). Markaziy va Sharqiy Evropa va MDH mamlakatlarida ta'lim mintaqasida mintaqaviy tadqiqotlar. UNICEF. - XONIM. 48.

3. Umarova F. va boshqalar. (2018). Samarali maktab va hamkorlik madaniyati: Umumiy o'rta ta'lim maktablari o'qituvchilari uchun uslubiy guruh o'quv modullari. - T.: "Ipak yo'li poligrafiyasi".

4. Abilxairova J.A. Nutq madaniyatini boshqa til sohalari bilan bog`lab o`rgatish. Boshlang'ich maktab. – 2009 yil 6-son (6); 62-64.

5. Filin F.P. Til normasi va nutq madaniyati haqida bir necha so'z. Nutq madaniyati masalalari.- No7, 2006; 44-48-betlar.

6. Xaraev J.A. Kognitiv faollik darajasi. Qozog'iston maktabi, 2004 yil.